

(KAP theory) มาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อพิจารณาหาคำตอบในตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมในการอนุรักษ์คลองแสนแสบของชุมชนแต่ละพื้นที่ที่ศึกษาอันจะทำให้เห็นคำตอบในแต่ละตัวแปรชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดการสื่อสารเพื่อรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ

ทฤษฎีผลของการสื่อสารที่มีต่อผู้รับสารในส่วนที่เป็น ความรู้ ทศนคติ พฤติกรรม (KAP theory)

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทศนคติ(Attitude) และการยอมรับปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Practice) ของผู้รับสารอันอาจมีผลกระทบต่อสังคมต่อไป จากการรับสารนั้นๆ ทฤษฎีนี้อธิบายการสื่อสารหรือสื่อมวลชนว่า เป็นตัวแปรต้นที่สามารถเป็นตัวนำการพัฒนาเข้าสู่ชุมชนได้ ด้วยการอาศัย KAP เป็นตัวแปรตามในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา (สุรพงษ์ ใสธนะเสถียร, 2533)

ความรู้ (Knowledge) หรือการรับรู้เบื้องต้น โดยบุคคลจะรับรู้จากประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าแล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง ทั้งนี้ความรู้สามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้ ผลของการสื่อสารที่มีต่อผู้รับสารในเชิงความรู้ อาจปรากฏได้ในเชิงการสร้างทัศนคติ (Attitude) ซึ่งเป็นตัวชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งรอบข้าง คนรอบข้าง สถานการณ์ต่างๆ โดยทัศนคติมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตที่แสดงออกมาในรูปของการยอมรับปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Practice) ซึ่งเป็นการแสดงออกของบุคคล

โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของความรู้ และทัศนคติเกิดขึ้นเพราะความแตกต่างในการเปิดรับสื่อและความแตกต่างในการแปลความสารที่ตนได้รับจึงก่อให้เกิดประสบการณ์สิ่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมของประชาชนที่มีต่อกรอนุรักษ์คลองแสนแสบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสาร ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความรู้ต่อปัญหาของคลองแสนแสบ ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการอนุรักษ์คลองแสนแสบ และ ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการอนุรักษ์คลองแสนแสบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้คือ ประชาชนที่อาศัยหรือมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคลองแสนแสบในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 3 พื้นที่ คือประชาชนที่อาศัยในชุมชนกรุงเทพฯ ชั้นใน ชั้นกลางและชั้นนอก โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จากบริเวณชุมชนที่มีสภาพน้ำค่อนข้างสกปรก อาศัยข้อมูลจากสำนักงานจัดการคุณภาพน้ำ(2551) ได้กลุ่มตัวอย่างจาก 1) ชุมชนกรุงเทพฯ ชั้นใน คือ ชุมชนบริเวณตลาดโบ๊เบ๊ (คลองมหานาค) และตลาดประตูน้ำ จำนวน 252 คน 2) ชุมชนกรุงเทพฯ ชั้นกลาง คือชุมชนบริเวณวัดเทพศิลาและตลาดบางกะปิ จำนวน 278 คน และ 3) ชุมชนกรุงเทพฯ ชั้นนอก คือ ชุมชนกามรุฬหิธรรม (ทรายทองดิน) จำนวน 252 คน